

Een wereld te winnen

Beleidskader mondiale bewustwording 2016-2020, gemeente Tilburg

April 2015

INHOUD

Voorwoord

- 1 Inleiding
- 2 Mondiale bewustwording
- 3 Doel en uitgangspunten
- 4 Instrumenten
- 5 Implementatie en monitoring

Bijlagen:

- Overzicht proces totstandkoming nota en gesprekpartners
- Indicatie inzet budget

Voorwoord

Met het beleid voor Mondiale Bewustwording willen we Tilburgers bewust maken van onze relaties met andere delen van de wereld. We willen hiermee als het ware spiegels plaatsen in de stad. Spiegels die ons onszelf én de wereld tonen. Daarmee willen we het inzicht in en de waardering voor het dagelijks leven in Tilburg vergroten.

We sluiten daarmee aan bij de rijke traditie die we in Tilburg hebben als sociale stad. De bekendste icoon daarvan is misschien wel Peerke Donders: de Tilburgse priester die in de negentiende eeuw naar Suriname ging en daar onder andere de zorg voor melaatsen op zich nam. Ook tegenwoordig nog zijn er in onze stad veel particuliere initiatieven die zich richten op naastenzorg in Tilburg en wereldwijd. Die betrokkenheid bij de sociale en economische verhoudingen in de wereld willen we als bestuur van deze stad graag ondersteunen. Ook willen we er vanuit onze eigen kerntaak en onze competenties als overheid zelf invulling aan geven. We sluiten daarmee aan bij ons coalitieakkoord, waarin we mondiale bewustwording – met daarbinnen nadrukkelijk aandacht voor jongeren en scholen - als een belangrijk thema voor onze stad hebben benoemd.

‘Een wereld te winnen’ is één van de beleidskaders voor ons internationale beleid. Hiermee ondersteunen we de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Internationale positionering is daarnaast natuurlijk ook belangrijk voor onze economische positie en binnen Europa. Ook voor deze beleidsvelden zijn we bezig met de voorbereiding van beleid. Mondiale bewustwording gaat binnen dit drieluik vooral over de verantwoordelijkheid die we als Tilburg hebben. Verantwoordelijkheid om te weten waar bijvoorbeeld onze kleding vandaan komt, over het milieubeslag van onze consumptie, over de gevolgen die ons handelen heeft op mensen die ver weg wonen.

We hebben in die relaties niet alleen een verantwoordelijkheid naar de wereld toe, de wereld kan ons ook heel veel brengen. Ik geloof in de wederkerigheid van relaties over de grens. Als we ervoor openstaan kunnen we veel leren van contacten met andere landen en culturen. Het leert ons met een andere blik te kijken naar onze eigen stad en de manier waarop we de dingen hier met elkaar georganiseerd hebben. Over onze omgang met onze omgeving, over de manier waarop we conflicten oplossen. Ik ben ervan overtuigd dat we met dit beleidskader samen met onze partners in de stad die spiegel op de wereld kunnen neerzetten, en daarmee een wereld kunnen winnen.

Tilburg, april 2015

Mario Jacobs

Wethouder Mondiale Bewustwording

1 Inleiding

Sinds 2009 is Tilburg Millennium Gemeente. Daarmee ondersteunen we expliciet de campagne van de Verenigde Naties (VN) voor wereldwijde armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling. Deze keuze past in een Tilburgse traditie, die terugvoert op de betrokkenheid van kloosterorden bij onderwijs, gezondheidszorg en armenzorg. Ook tegenwoordig is er nog veel privaat initiatief¹: Tilburg is een stad met een sociaal gezicht.

In 2013 ontving Tilburg het predicaat “Fairtrade Gemeente”. Dat is een titel die je als stad moet verdienen, en we zijn er trots op we die mede door de inzet van zoveel Tilburgse bedrijven en instellingen mogen dragen. Ook als gemeente zelf hebben we eerlijke handel opgenomen als een van de criteria in ons inkoopbeleid.

Tussen 2009 en 2015 hebben wij ons beleid voornamelijk ingevuld via samenwerking met vaste partners. Dat heeft de afgelopen jaren tot mooie resultaten geleid. De Millenniumdoelen die wij als gemeente ondersteunen worden eind 2015 vervangen door nieuwe wereldwijde VN doelen. Dit was voor ons een van de aanleidingen om ons beleid te herzien.

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 schetsen we het nieuwe (inter)nationale krachtenveld en de manier waarop we ons Tilburgse beleid daarbinnen positioneren. Hoofdstuk 3 bevat het doel en de uitgangspunten voor ons beleid. In hoofdstuk 4 geven we aan welke instrumenten we willen inzetten en hoofdstuk 5 geeft inzicht in de implementatie en monitoring. De bijlagen bevatten een overzicht van het proces van totstandkoming van deze nota en onze gesprekspartners.

¹ Zie bijvoorbeeld Sako Musterd et al (2015). De buurt als jas, p. 158.

DNA van Tilburg: voorbeelden van Tilburgse iconen van mondiale bewustwording

Peerke Donderslezing

“Peerke was een gewone Tilburger die verantwoordelijkheid nam voor mensen aan de andere kant van de wereld. Geboren als zoon van een arme Tilburgse huiswever en overleden in Suriname na een leven onder de melaatsen, blijft hij een man die sterk tot de verbeelding spreekt. Hij is een icoon van barmhartigheid, devoot katholicisme en wereldburgerschap. Hij zette zich met hart en ziel in voor slaven en melaatsen. In 1982 werd Donders zalig verklaard. Steeds vaker fungeert Peerke ‘als patroonheilige voor de multiculturele samenleving’, zoals de Tilburgse volkskundige Paul Spapens het uitdrukt. Peerke’s onophoudelijke betrokkenheid bij de zwaksten in Suriname, is een bron van inspiratie voor mensen die zich ook nu nog inzetten in de strijd tegen honger, armoede en onrecht waar ook ter wereld”.

www.peerkedonderslezing.nl

Oorsprong Universiteit Tilburg

“Cobbenhagen wilde ervoor zorgen dat katholieken op hetzelfde niveau tot economen zouden worden opgeleid als de studenten aan de Economische Hoogeschool te Rotterdam, waar Cobbenhagen zelf studeerde en promoveerde. De bedoeling was dat er zo meer katholieken functies zouden krijgen waarvoor een gedegen economische opleiding vereist was. Emancipatie dus: de katholieken waren ondervertegenwoordigd in hogere functies en de manier om dat te veranderen was ze een goede opleiding geven. Hij zal het zelf niet hebben kunnen bevroeden, maar in zekere zin kan je zeggen dat elke Nederlandse moslimstudent, en elke student afkomstig uit een Derde Wereldland die op onze campus rondloopt, ons zou moeten herinneren aan Cobbenhagen en zijn missie”.

Erik Borgman, hoogleraar Theologie, Universiteit van Tilburg, lezing uit 2010

Tilburgs Vluchtelingencomité

Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog kwamen al gauw de eerste Belgische vluchtelingen de grens over. In september 1914 werd het eerste onofficiële Tilburgse Vluchtelingencomité opgericht. Het comité informeerde vluchtelingen en riep de bevolking op tot barmhartigheid. Ook werden er kledinginzamelingen georganiseerd en droeg het comité bij aan de geestelijke verzorging. Ook andere organisaties zoals het Comité Tilburg van het Nederlandse Rode Kruis verleenden bijstand. In oktober 1914 sloegen alle activisten de handen ineen en richtten het Tilburgs vluchtelingencomité op als afdeling van het Nederlandsch Comité tot steun van Belgische en andere slachtoffers. Dit door particulieren opgezette Comité bleef gedurende de hele oorlog in stand. Zij verzorgden niet alleen materiële zaken zoals kleding en huisvesting, maar droegen ook zorg voor onderwijs en geneeskundige hulp aan de vluchtelingen. Zij kregen veel steun van de plaatselijke bevolking.

Kim Nagtzaam, Tilburg, tijdschrift voor geschiedenis, monumenten en cultuur - Jaargang: XXI (2003) Nummer: 3 / www.vluchtoord-uden.nl

Festival Mundial

Festival Mundial is een fantastisch uithangbord van Tilburg als internationaal georiënteerde muziek- en cultuurstad. Het festival werd voor het eerst georganiseerd in 1988 als ‘draagvlak’ festival vanuit het Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (COS). Hoewel het karakter van het festival de laatste jaren is veranderd en het ‘goede doel’ minder op de voorgrond staat is Mundial nog steeds lid van het Netwerk United Cultures for Development. Tot nog toe wordt er ook nog steeds elk jaar aandacht besteed aan mondiale bewustwording.

Burgeronderzoek 2014

- Bijna 60% van de Tilburgers vindt het belangrijk dat de Gemeente Tilburg maatschappelijk verantwoord ondernemen ondersteunt, 32% is neutraal.
- De helft (50%) vindt het belangrijk dat de Gemeente Tilburg de Millenniumdoelen steunt, 37% is neutraal.

Mondiale bewustwording

Vergroten van het inzicht in de levensomstandigheden van mensen in ontwikkelingslanden en in de relatie tussen deze omstandigheden en die van ons, met als doel een bredere betrokkenheid bij de thema's uit de VN ontwikkelingsagenda: rechtvaardige verdeling van welvaart en welzijn, eerlijke handel en productie, duurzame ontwikkeling en vrede & veiligheid.

Mondiaal burgerschap

Gedrag dat recht doet aan de principes van wederzijdse afhankelijkheid in de wereld, de gelijkwaardigheid van mensen en de gedeelde verantwoordelijkheid voor mondiale vraagstukken.

Mondiaal partnerschap

Een samenwerkingsverband tussen een alliantie van rechtspersonen in Tilburg en in een stad elders in de wereld dat een gezamenlijk doel nastreeft dat aansluit bij de VN ontwikkelingsagenda.

2 Mondiale Bewustwording

Mondiale bewustwording gaat over de relatie tussen ons en de wereld. Het is erop gericht om de onderlinge afhankelijkheid te verhelderen, en recht te doen aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor mondiale vraagstukken.

In dit hoofdstuk schetsen we het beleid van de VN, EU en van het Rijk, en de rol van VNG richting de Nederlandse gemeenten². Vervolgens geven we aan hoe we ons beleid in Tilburg plaatsen binnen dit internationale speelveld.

DE NIEUWE ONTWIKKELINGSAGENDA VAN DE VERENIGDE NATIES

In 2000 hebben de Verenigde Naties 8 doelen gesteld voor 2015, de zogenaamde Millenniumdoelen (*Millennium Development Goals*: MDGs). Vanaf 2016 komen er nieuwe doelen, waarvan de invulling nu wordt voorbereid. De nieuwe doelen worden naar verwachting vastgesteld in september 2016.

De post-2015 ontwikkelingsagenda zal vier dimensies krijgen: sociaal, economisch, milieu en veiligheid & rechtsorde.

Inclusieve sociale ontwikkeling (voldoende voedsel en hoogwaardig onderwijs voor iedereen, vermindering kindersterfte en sterfte bij bevalling, gender gelijkheid, toegang tot schoon water en sanitaire voorzieningen voor iedereen)

- Inclusieve economische ontwikkeling (uitroeien van inkomstongelijkheid en de ongelijkheid in toegang tot voedsel, voldoende en gepast werk)
- Vrede en Veiligheid (afwezigheid van geweld, conflicten en geweld, vreedzame toegang tot natuurlijke bronnen)
- Duurzaam Milieu (bescherming van de biodiversiteit, stabiel klimaat, weerbaarheid tegen natuurrampen)

² De Provincie Noord-Brabant heeft geen expliciet beleid voor Mondiale Bewustwording. Wel heeft ze in de afgelopen jaren een programma van de Stichting Switch op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen ondersteund.

Voorstel voor de nieuwe doelen voor de post-2015 ontwikkelingsagenda (juli 2014)

1. Een einde aan armoede
2. Einde aan honger, voedselveiligheid en gezonde voeding, duurzame landbouw
3. Gezonde levens en welzijn voor iedereen op alle leeftijden
4. Toegang tot kwalitatief goed onderwijs en mogelijkheden voor levenslang leren
5. Gelijkwaardigheid tussen de seksen en versterken van de rechten van vrouwen en meisjes
6. Toegang tot schoon water en sanitair
7. Toegang tot duurzame en betaalbare energie
8. Duurzame, inclusieve economische groei en volledige werkgelegenheid
9. Robuuste en veerkrachtige infrastructuur, duurzame industrialisering en bevorderen van innovatie
10. Verminderen van ongelijkheid binnen en tussen landen
11. Inclusieve, veilige, veerkrachtige en duurzame steden en dorpen
12. Duurzame consumptie en productiepatronen
13. Tegengaan van klimaatverandering
14. Duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen
15. Duurzaam beheer van de natuur (ecosystemen, bossen, tegengaan verwoestijning, land degradatie en verlies aan biodiversiteit)
16. Vreedzame en inclusieve samenlevingen, toegang tot rechtspraak en doeltreffend en verantwoord bestuur op alle niveaus.
17. Meer mogelijkheden voor implementatie en krachtigere mondiale samenwerking voor duurzame ontwikkeling

De (voorlopige) agenda is daarmee aanzienlijk verruimd ten opzicht van de eerdere MDG's. Daarmee doet de VN recht aan een aantal ontwikkelingen die de wereld sinds het begin van het nieuwe millennium hebben veranderd. Richtte de MDG's zich vooral op de allerarmsten in de minst ontwikkelde landen, in de nieuwe agenda is de scope verbreed en wordt erkend dat het merendeel van de armen juist ook in (nieuwe) midden-inkomen-landen als China, Indonesië, Brazilië en India woont. Ook woont een meerderheid van de wereldbevolking inmiddels in steden (in 2050 naar schatting 70% van de wereldbevolking), dat geldt ook voor het merendeel van de allerarmsten. Er is een toenemende impact van economische, financiële, voedsel- en klimaatcrises op de internationale verhoudingen. En de rol van de westerse landen op het wereldtoneel wordt kleiner, die van opkomende economieën groeit.

In VN verband vertegenwoordigt de United Cities and Local Governments (UCLG) de belangen van lokale overheden. Lokale overheden hebben een belangrijke rol gespeeld in de voorbereiding van de nieuwe agenda.

BELEID VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING VAN DE EUROPESE UNIE

De Europese Unie voert een ontwikkelingsbeleid dat voor een belangrijk deel aansluit bij de Millenniumdoelen van de VN. Er is een afzonderlijke commissaris voor het beleid humanitaire hulp en rampenbestrijding.

Het einddoel van de Unie is om achtergebleven bevolkingsgroepen in de wereld weer controle te geven over hun eigen ontwikkeling. Daarom richt de hulp zich vooral op de oorzaken van hun achterstand. De EU zet in op private sector ontwikkeling, democratisering, mensenrechten en goed bestuur en het gebruik van innovatieve financiële instrumenten.

In EU verband wordt voor ontwikkelingssamenwerking gewerkt aan een strategisch partnerschap tussen de EU en de Europese koepelvereniging van gemeenten (CEMR).

NATIONAAL: KOPPELING HULP EN HANDEL

“We zijn betrokken bij mondiale problemen. Ons land is een van de meest open landen ter wereld. We zijn afhankelijk van de ontwikkeling van anderen voor ons eigen welzijn en onze eigen welvaart. Duurzame en inclusieve groei is in ons eigen belang en in het belang van anderen.”³

Op Rijksniveau is het beleid voor Ontwikkelingssamenwerking gekoppeld aan dat voor Buitenlandse Handel. De nota “Wat de wereld verdient: een nieuwe agenda voor hulp, handel en investeringen” benoemt drie ambities:

- het uitbannen van extreme armoede in één generatie (getting to zero)
- duurzame en inclusieve groei overal ter wereld
- succes voor Nederlandse bedrijven in het buitenland

In de nota wordt er een onderscheid aangebracht tussen drie soorten bilaterale relaties met landen:

- Hulprelaties gericht op landen die hun armoedeproblemen niet zelf kunnen oplossen.
- Overgangsrelaties gericht op midden inkomenslanden en lage inkomenslanden met een forse groei. Het combineren van hulp en handel kan tot wederzijds voordeel leiden. Naast de armoedebestrijding is de steun gericht op het vergroten van markttoegang en het verbeteren van hun ondernemingsklimaat.
- Handelsrelaties gericht op handel en investeringspromotie, met ondermeer de ontwikkelde landen en BRIC landen centraal.

VERENIGING NEDERLANDSE GEMEENTEN

In 2001 hebben de gezamenlijke Nederlandse gemeenten VNG International opgericht. VNG International versterkt lokale overheden in ontwikkelingslanden en in landen in transitie. Zij steunt decentralisatie processen en faciliteert gemeentelijk beleid. De Nederlandse kennis over

³ Wat de wereld verdient, Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

lokaal bestuur is internationaal gezien waardevol. Bovendien is de lokale beleidsagenda van Nederlandse gemeenten op veel manieren verbonden met de mondiale agenda.

Nederlandse gemeenten spelen een belangrijke rol in de Millennium Gemeente campagne en in LGCP / Versterkt lokaal bestuur.

Via de Millennium Gemeente campagne heeft VNG Nederlandse gemeenten opgeroepen om zich in te zetten voor de VN Millenniumdoelen. VNG ondersteunt gemeente bij de uitvoering. Op dit moment werkt VNG aan het formuleren van een opvolger voor de Millenniumgemeente campagne.

LGCP / Versterkt lokaal bestuur is een programma voor versterking van het lokale bestuur in Benin, Burundi, Ghana, Rwanda, Oeganda, Zuid-Afrika, Zuid-Sudan, Nicaragua en de Palestijnse gebieden. Dit programma maakt gebruik van de expertise die aanwezig is in de lokale overheden in Nederland op basis van de van-collega-tot-collega methode. Ook de kennis van provincies, waterschappen, en woningcorporaties wordt ingezet. Het programma loopt van 2012 tot 2016.

MONDIALE BEWUSTWORDING IN TILBURG

Ons beleid voor mondiale bewustwording bezien we in de eerste plaats vanuit de stad zelf: we vinden het belangrijk om als Tilburg een spiegel op de wereld te hebben. We vinden het belangrijk dat wij ons vanuit Tilburg bewust zijn van onze verbondenheid met de wereld: in sociaal en economisch opzicht, als het gaat om vrede en veiligheid én op het gebied van milieu en duurzaamheid. Wat wij in Tilburg doen heeft direct effect op mensen in andere landen en omgekeerd. Wij geloven in het belang van uitwisseling, willen weten wat er in de wereld gebeurt en nemen daar medeverantwoordelijkheid voor.

Daarom beperken wij ons beleid niet tot projecten in de stad alleen, maar bieden ook ruimte voor projecten in het buitenland. Dat is mede ingegeven door de inbreng van partners binnen en buiten de gemeente bij de totstandkoming van deze nota. Ook speelt mee dat internationaal de erkenning van de rol van lokaal bestuur in ontwikkelingssamenwerking

Voorbeelden van Tilburgse initiatieven

PortAgora

PortAgora is noemt zichzelf 'Centrum voor Europese Samenwerking'. De stichting exploiteert een kringloopwinkel waar vrijwilligers en klanten elkaar ontmoeten. Met de opbrengsten van de winkel verwerft PortAgora middelen voor humanitaire en maatschappelijke projecten in Centraal - en Oost Europa.

De winkel biedt tevens ruimte aan mensen met 'een verhaal' voor sociale contacten, opdoen van ervaring en het leveren van een zinvolle bijdrage. Ook zet ze zich in voor de integratie van arbeidsmigranten.

Met haar activiteiten levert PortAgora een bijdrage aan de sociaal economische positie van mensen, aan culturele ontwikkeling, begrip en respect.

Tante Pollewop Shop / Stichting Elimu Mount Elgon

Tante Pollewop is een tweedehandskledingwinkel in Tilburg. De winkel werkt samen met onder andere de Voedselbank, Stichting Leergeld en Pater Poels. Via die organisaties kunnen mensen kledingbonnen krijgen, waarvoor ze in de winkel kleding kunnen uitzoeken.

De opbrengsten van de winkel gaan in zijn geheel naar de Stichting Elimu Mount Elgon, die onderwijsprojecten opzet in Kenia.

toeneemt. Met name de VN en de EU zien een belangrijke rol weggelegd voor gemeenten, bijvoorbeeld in het coachen en begeleiden van andere lokale overheden in het opzetten van goed bestuur.

Als gemeente hebben we uiteraard maar een beperkte invloed op wat zich op het wereldtoneel afspeelt. Toch kan onze invloed wezenlijk zijn, zeker als we onze krachten bundelen met partijen in de stad én als meerdere gemeenten in Nederland en daarbuiten bereid zijn om die verantwoordelijkheid ook te nemen. Dat laatste is gelukkig het geval: er zijn op dit moment bijvoorbeeld meer dan 150 Millenniumgemeenten in Nederland. Als Tilburg blijven we graag onderdeel uitmaken van deze groep, door vanaf 2016 met deze gemeenten en de VNG samen te zoeken naar een zinvolle invulling van onze gemeentelijke rol.

3 Doel en Uitgangspunten

Met ons beleid voor Mondiale bewustwording hebben we als doel:

Het bevorderen van mondiale bewustwording en mondiaal burgerschap onder Tilburgers en Tilburgse bedrijven en instellingen, en het ondersteunen van de VN doelen voor duurzame ontwikkeling.

We hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

PRIMAAT BIJ DE STAD

Met ons beleid sluiten we inhoudelijk aan bij het verhaal van onze stad. De VN ontwikkelingsdoelen passen daar goed bij. We willen initiatieven steunen van Tilburgse organisaties en bedrijven die zich richten op een betere verdeling van de welvaart wereldwijd, het bevorderen van welzijn, het stimuleren van vrede en veiligheid en het streven naar een duurzaam milieu. Bij de inhoudelijke invulling laten we ons primair leiden door waar de stad aan wil werken. Met onze ondersteuning beogen we een multipliereffect te realiseren.

SCHAAL

We willen zowel wat grootschaliger opgezette initiatieven ondersteunen, als kleinschaligere eenmalige acties. In alle gevallen vormt de inhoud en de kwaliteit van de initiatieven voor ons het belangrijkste toetsingscriterium.

Van de grootschaligere initiatieven verwachten wij een programmatische aanpak, een langjarige samenwerking met partners en een visie op de impact van de activiteiten. Kleinschalige initiatieven willen we ondersteunen omdat die vaak dichtbij de leefwereld van de betrokkenen staan, goed in staat zijn mensen te mobiliseren, en omdat we daar met een klein ‘zetje’ de noodzakelijke morele en praktische steun kunnen bieden.

Focus

Als gemeente willen we organisaties in de stad ondersteunen om een bijdrage te leveren aan de VN doelen, en aan bewustwording over die doelen. We vinden het belangrijk dat initiatiefnemers duidelijk maken welke bijdrage ze willen leveren, voor welke doelgroep en welke resultaten ze verwachten te bereiken.

Jongeren en scholen vinden we daarbinnen de belangrijkste doelgroep, en daar willen extra aandacht voor vragen. Enerzijds omdat we daar veel impact verwachten (jeugd = toekomst, via kinderen ook de ouders bereiken), anderzijds omdat het heel goed past binnen ons Tilburgse DNA: Tilburg is een onderwijsstad.

Ook als het gaat om de inzet vanuit onze eigen organisatie willen we focus aanbrengen. Het komende jaar gaan we zoeken naar een passend project waar we ons als gemeentelijke organisatie aan willen verbinden. Dat kan bijvoorbeeld een vraag zijn vanuit de VNG voor projectmatige begeleiding van een lokale overheid elders. We laten ons in onze keuze leiden door de vraag én door onze eigen competenties.

Stedenbanden

De afgelopen jaren heeft de gemeente Tilburg een aantal stedenbanden structureel ondersteund, waaronder Tilburg-Matagalpa (Nicaragua) en Tilburg-Same (Tanzania). Met dit nieuwe beleid vervalt de automatische subsidie. Dat laat onverlet dat de stedenbanden mooie resultaten hebben neergezet in het verleden en dat ook in de toekomst kunnen blijven doen.

Voorbeelden van resultaten 2008-2014

- De stedenband Tilburg Matagalpa heeft samen met de Rabobank een microkredietfonds opgezet voor vrouwen en een fonds voor koffieboeren.
- Binnen de stedenband werken Tilburgse scholen mee aan het verbeteren van het onderwijs op 12 scholen in Matagalpa.
- Tilburgse zorginstellingen hebben de oprichting van een moeder-kind kliniek in Matagalpa mogelijk gemaakt.
- Samen met Brabant Water en Waterschap de Dommel heeft de gemeente Tilburg de afgelopen jaren gewerkt aan het verbeteren van het waterbeheer in de regio Matagalpa.
- Het Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis onderhoudt al lange tijd een partnerrelatie met het Same District Hospital en ondersteunde de volledige renovatie en herinrichting. Elk jaar werken een paar verpleegkundigen van het Tilburgse ziekenhuis een aantal maanden in Same en omgekeerd komen verpleegkundigen uit Same naar Tilburg.
- De stedenband Tilburg-Same verzorgt al jaren de Tilburgse editie van het landelijke project “Wandelen voor water”, waar Tilburgse scholen aan meedoen.
- Project water voor water in samenwerking met de Tilburgse horeca.
- De Stedenband Tilburg Same Tanzania organiseert jaarlijks een uitgebreid activiteitenprogramma rondom het thema hiv en aids.

GEOGRAFISCHE SCOPE

Binnen ons beleid is ruimte voor initiatieven in Tilburg en voor initiatieven die zich richten op het buitenland. In alle gevallen willen we wel dat Tilburgers bij de projecten betrokken zijn of worden, en dat er op een of andere manier invulling wordt gegeven aan het concept van een ‘spiegel’ voor de stad. Wederkerigheid vinden we in contacten met het buitenland een belangrijk principe.

DOELGROEPEN

We willen met ons beleid een brede doelgroep van Tilburgse burgers, instellingen en bedrijven bereiken. We hebben daarbinnen speciale aandacht voor het actief betrekken van jongeren en onderwijs.

PLATFORM

Tilburg is een stad met veel initiatieven op het gebied van mondiaal burgerschap. Initiatiefnemers gaven aan dat meer kennis van elkaars activiteiten enthousiasmerend kan werken. We willen daarom stimuleren dat er een platform dat contact en ontmoeting tussen initiatiefnemers faciliteert. Dat draagt ons inziens bij aan de zichtbaarheid van het thema en aan een inspirerend klimaat in de stad. Ook kan het een manier zijn voor partijen met veel kennis en ervaring op het gebied van mondiale bewustwording om die kennis over te dragen aan jonge mensen en mensen die nog minder bekend zijn met het thema. We vinden het waardevol dat de bestaande kennis en ervaring zo veel mogelijk wordt geborgd én dat nieuwe mensen betrokken raken.

ROL GEMEENTE

Met ons beleid willen we dus vooral actieve burgers, organisaties en bedrijven in de stad ondersteunen. We geven er het signaal mee af dat we initiatieven op het gebied van mondiaal burgerschap belangrijk vinden voor de stad.

We willen als gemeente echter ook zelf aanspreekbaar zijn op het onderwerp. Waar dat in het verlengde ligt van onze kerntaken of van onze competenties willen we daarom, binnen de beschikbare capaciteit, ook het voortouw nemen.

4 Instrumenten

In dit hoofdstuk geven we aan welke instrumenten we gaan inzetten. We onderscheiden de ‘labels’ die de gemeente wil hanteren, ondersteuning van initiatieven uit de stad, samenwerking en de rol van de gemeente zelf. We gaan deze instrumenten in de komende maanden verder uitwerken en concretiseren.

‘POST 2015’ MILLENNIUM GEMEENTE EN FAIRTRADE GEMEENTE

De VNG heeft aangegeven vanaf 2016 met een opvolger te willen komen voor de Millenniumgemeente campagne. Ter voorbereiding daarop organiseert de VNG onder andere bijeenkomsten en gesprekken met gemeenten. Tilburg heeft de intentie om, in overleg met VNG en uiteraard afhankelijk van de precieze invulling, opnieuw aan te sluiten bij de nieuwe campagne. Op die manier maken we zichtbaar dat we de VN doelen ondersteunen.

We hebben de ambitie om ook vanaf 2016 Fairtrade gemeente te blijven. Omdat dit een titel is die je als gemeente moet verdienen vraagt dit om een voldoende inzicht en resultaten van de gemeentelijke organisatie en van partners in de stad. Een van de vereisten is dat er een Fairtrade werkgroep actief is. De gemeente Tilburg participeert in deze werkgroep. We willen met onze partners onderzoeken hoe we deze werkgroep zo effectief mogelijk kunnen inzetten om fairtrade in Tilburg te stimuleren.

We staan daarnaast open voor andere initiatieven, mits die passen binnen de doelstellingen van dit beleid. We vinden het daarbij vooral belangrijk dat er sprake is van een duidelijke toegevoegde waarde, ook ten opzichte van bestaande initiatieven, en dat initiatieven passen bij onze identiteit en binnen onze competenties en capaciteit⁴.

⁴ Op het moment van schrijven van deze nota onderzoeken we bijvoorbeeld de haalbaarheid en wenselijkheid van het ‘Shelter City’ project.

DE STAD AAN ZET: ONDERSTEUNEN VAN INITIATIEVEN

Vanaf 2016 gaan we voor mondiale bewustwording geen vaste subsidierelaties aan met organisaties, maar ondersteunen we projecten en programma's. We werken daarvoor een nieuwe regeling uit die in principe toegankelijk is voor alle initiatieven die voldoen aan de criteria die worden gebaseerd op de uitgangspunten uit hoofdstuk 3.

Met de regeling willen we enerzijds grootschaligere projecten en programma's ondersteunen. Het kan daarbij gaan om initiatieven in Tilburg of om initiatieven van Tilburgse organisaties in het buitenland ('mondiale partnerschappen'), die bijdragen aan onze doelstelling. Zeker als het gaat om initiatieven in het buitenland geven we daarbij de voorkeur aan meerjarenprogramma's en in elk geval langjarige samenwerkingsrelaties met partners ter plekke. De ervaring leert immers dat het realiseren van tastbare resultaten vraagt om een lange adem en dat lokale inbedding cruciaal is. Ook verwachten we dat er niet alleen sprake is van effecten in het buitenland, maar dat er ook sprake is van een 'spiegel in de stad', dus van mondiale bewustwording in Tilburg. Daarnaast zijn er uiteraard ook projecten die focussen op deze spiegel, waarvan alle activiteiten plaatsvinden in Tilburg.

Anderzijds voorziet de regeling ook in ondersteuning van kleinschalige initiatieven. Dat kunnen terugkerende projecten zijn of eenmalige acties. Het bereik van de doelgroep, in combinatie met de middelen die daarvoor worden ingezet en het doel dat wordt gerealiseerd staat voor ons voorop in de beoordeling van deze initiatieven. Ook hierbij geldt dat er sprake moet zijn van een 'spiegel'.

COCREATIE: SAMENWERKING VERSTERKEN

Mondiale bewustwording is niet van de gemeente, het wordt gedragen door de stad. We vinden het belangrijk om dat in de uitwerking van ons beleid ook tot uiting te laten komen. We willen toe naar meer cocreatie: samen met de stad willen we invulling geven aan het realiseren van onze doelen op het gebied van mondiale bewustwording.

Dat doen we allereerst door te stimuleren dat er een platform ontstaat, waar actieve partijen uit de stad elkaar ontmoeten. We willen als gemeente liever niet het voortouw nemen in dit platform, en zouden graag zien dat een brede groep partijen uit de stad (bedrijfsleven, private initiatieven, non-profit organisaties, onderwijs) dit platform gezamenlijk draagt. Een ontmoetingsplek tussen mensen met kennis en ervaring en jonge / nieuwe mensen met veel energie en nieuwe ideeën. Als er voldoende draagvlak is willen we als gemeente wel middelen beschikbaar stellen om de platformfunctie te faciliteren. We zien dit platform als een dynamisch, laagdrempelig door partners gedragen netwerk, dat in zijn functioneren niet afhankelijk is van overheidssubsidie.

Ten tweede willen we ons in de uitvoering van ons beleid graag laten adviseren door mensen uit de praktijk en experts. We hebben daarom het voornemen om een commissie in het leven te roepen die voorstellen gaat beoordelen op hun kwaliteit. We zoeken mensen die door hun achtergrond en ervaring in staat zijn om met een vernieuwende blik naar zaken te kijken. Door mensen met een netwerk in de stad bij ons beleid te betrekken denken we ook het bereik te vergroten. We streven naar een diverse samenstelling, met ingangen in het bedrijfsleven, het onderwijs en bij particuliere initiatieven.

Naast een 'gewone' commissie gaan we ook onderzoeken of we een speciale kinder-/ jongerencommissie kunnen instellen. De precieze invulling werken we uit samen met de stad.

En ten derde willen we met een aantal grotere partners uit de stad, zoals bijvoorbeeld de universiteit, in gesprek gaan om te kijken hoe we gezamenlijk strategischer kunnen samenwerken richting buitenlandse relaties. Dat doen we niet alleen vanuit het werkveld mondiale bewustwording maar ook vanuit economie en Europa.

DE GEMEENTE AAN ZET

Voor wat betreft onze eigen gemeentelijke rol vullen we die nu al in door bijvoorbeeld ons beleid op het gebied van fairtrade inkopen. We vinden het belangrijk dat we als gemeente aanspreekbaar zijn op dit onderwerp, en willen dan ook graag in gesprek met partners uit de

Wat gaat de gemeente doen?

- Ondersteunen van de nieuwe VNG campagne (vanaf 2016) voor mondiale bewustwording en duurzame ontwikkeling wereldwijd
- Opstellen nieuwe subsidieregeling Mondiale Bewustwording om vernieuwende initiatieven uit de stad te kunnen ondersteunen
- Continueren / nieuwe impuls Fairtrade Werkgroep
- Onderzoek / besluit Shelter City initiatief
- Instellen van een commissie en een kindercommissie
- (laten) inventariseren bestaande organisaties in de stad
- Faciliteren van een platformfunctie (mits voldoende draagvlak vanuit de stad)
- Gesprekken met grotere partners uit de stad om te komen tot afspraken over strategische samenwerking richting buitenlandse relaties
- Aanspreekbaar zijn op verbeteren van de gemeentelijke inzet op mondiale bewustwording waaronder fairtrade inkopen
- Ondersteuning lokale overheid / verbeteren lokaal bestuur elders in de wereld.

stad die suggesties hebben voor verbetering van onze inzet. Voor zover dat past binnen onze middelen en capaciteit voeren we daar graag verbeteringen in door.

Daarnaast willen we de komende tijd gaan onderzoeken op welke manier we invulling kunnen geven aan de oproep van (inter) nationale organisaties om als gemeente bestuur onze collega's elders in de wereld te helpen bij het verbeteren van het lokale bestuur. We maken binnen ons budget ruimte voor personele inzet binnen dergelijke projecten. Inhoudelijk zoeken we naar een invulling die aansluit bij onze competenties. We geven de voorkeur aan projecten waar we samen met Tilburgse en Brabantse partners een invulling aan kunnen geven.

2015

- VOORBEREIDING:
 - september: bijeenkomst met de stad
 - voorbereiding nieuwe subsidieregeling
 - oktober: overzicht bestaande organisaties in de stad
 - bilaterale gesprekken met partijen uit de stad
 - november: instellen commissies
 - november: partijen uit de stad doen voorstel voor platform
 - fine-tunen relatie met beleid voor economie en Europa
 - (uiterlijk) december: besluit Shelter City

2016-2020

- UITVOERING van het nieuwe beleid
 - januari 2016: ingang nieuwe subsidieregeling
 - januari 2016: vernieuwde Fairtradewerkgroep actief
 - actief platform, netwerk- en ontmoetingsfunctie
 - medio 2016: besluit over gemeentelijke inzet voor ondersteuning overheid elders (vanaf 2017)
 - juli 2016: definitieve beëindiging financiering huidige subsidierelaties
- begin 2018: tussentijdse EVALUATIE
- zonodig bijstellen beleid

5 Implementatie en monitoring

INGANGSDATUM 1 JANUARI 2016

Dit beleid gaat in op 1 januari 2016. De subsidieregelingen die gekoppeld zijn aan de uitvoering van dit beleid worden separaat, onder verantwoordelijkheid van het College van B&W, opgesteld en gaan eveneens in op 1 januari.

In het najaar van 2015 willen we in overleg met partijen uit de stad een bijeenkomst (laten) organiseren, waar we in gesprek willen over het nieuwe beleid en wat dit concreet voor gevolgen heeft, de manier waarop we in de toekomst gaan samenwerken en de rol die een platform daarin kan vervullen.

Ook willen we voor eind 2015 duidelijkheid hebben over de beide commissies en hun rol, en over de invulling van de Fairtrade werkgroep vanaf 2016.

OVERGANGSJAAR 2016

Het jaar 2016 beschouwen we als een overgangsjaar van het oude naar het nieuwe beleid. De VN doelen worden naar verwachting vastgesteld in september 2015 en worden van kracht per 1 januari 2016. We verwachten dat dit in de loop van 2016 zal leiden tot verzoeken aan onder andere gemeenten om een concrete bijdrage te leveren aan het realiseren van deze doelen. We streven ernaar om medio 2016 helderheid te hebben wat dit concreet betekent voor onze activiteiten in 2017 en verder.

We gebruiken 2016 ook om onze lopende subsidierelaties verder af te bouwen. Weliswaar zijn alle relaties formeel beëindigd per 31 december 2015, we denken dat het goed is als partijen de kans krijgen om zich aan te passen aan de koerswijziging van de gemeente. We spreken hier ook graag de hoop uit dat al deze organisaties hun activiteiten in de toekomst blijven

voortzetten, met of zonder de financiële steun van de gemeente. Vanaf 2017 wordt het hele budget ingezet conform dit nieuwe beleidskader.

RESULTATEN 2016 en 2017

De komende twee jaar zijn wat ons betreft belangrijke jaren, die de effectiviteit van de nieuwe aanpak moeten bevestigen. We willen over twee jaar in elk geval de volgende resultaten hebben geboekt (mede in de context van de beschikbare middelen):

- Het draagvlak voor het beleid in de stad is groter dan in 2014 (burgeronderzoek).
- Er is een overzicht van organisaties en bedrijven die actief zijn op het thema mondiale bewustwording en partijen hebben onderling contact.
- Minimaal een kwart van de organisaties die de gemeente financieel ondersteunt is nieuw.
- We vragen van onze partners om hun doelen vooraf helder en toetsbaar te formuleren (output en outcome), en vragen hen om na afloop aan te geven of de resultaten zijn behaald. Het gaat hierbij om de aansluiting van de initiatieven bij de criteria uit de subsidieregeling die we in de tweede helft van 2015 gaan opstellen. De initiatieven moeten dus aantoonbaar vernieuwend zijn en onder andere aandacht besteden aan wederkerigheid.
- Per jaar zijn minimaal 1000 jongeren op een of andere manier betrokken bij het thema.
- Er is een actieve Fairtrade Werkgroep en de gemeente mag nog steeds het label Fairtrade Gemeente voeren.
- De gemeente heeft een goede invulling gevonden voor haar eigen rol, bij voorkeur in de vorm van een concreet project samen met partners in Tilburg en Brabant.

Begin 2018 willen we de ingezette instrumenten evalueren, en zo nodig herzien.

BIJLAGE 1 - Proces totstandkoming nota en gesprekspartners

- Brede oriëntatiebijeenkomst over de nieuwe koers, gesprekken met partners uit de stad september 2014
- Raadsinformatiebijeenkomst oktober 2014
- Raadpleging burgers (burgeronderzoek 2014)
- Gesprekken met andere gemeenten
- Oriëntatie op externe ontwikkelingen (september 2014 – april 2015)
- Afstemming met economie en Europa (september 2014 – april 2015), raadsnotitie internationaal beleid (december 2014)
- Gesprekken met partijen uit de stad en externen (februari – maart 2015)
- Raadsinformatiebijeenkomst (maart 2015)

Deelnemers oriëntatiebijeenkomst september 2014

Stichting stedenband Tilburg Matagalpa	Dhr. Frans Couwenberg en Mevr. Miranda van de Klaauw
Stichting PortAgora	Dhr. J. van Esch en dhr. P. Vriens
Stichting Stedenband Tilburg Same, Tanzania	Mevr. M. Genemans en mevr. M. Boons
Vereniging Tilburg Minamiashigara	Dhr. P. van Mierlo en dhr. R. Engel
Stichting Switch	Dhr. R. van Mierlo en mevr. S. Peeters
Stichting Werelddelen	Dhr. J. Vugts
Mundial Productions	Dhr. J. Drissen
Stichting het Wereldpodium	Dhr. R. Bodelier en mevr. M. van Zundert
Gemeente Tilburg	Dhr. R. Kint
Gemeente Tilburg	Dhr. A. Gil Cantabrana
Gemeente Tilburg	Dhr. P. Siebers
Gemeente Tilburg	Dhr. D. Hoeks

Gesprekspartners februari – maart 2015

Stichting PortAgora	Dhr. Jan van Esch, directeur
Stedenband Tilburg Matagalpa	Mevr. Miranda van der Klaauw (coördinator) en dhr. Frans Couwenberg (voorzitter)
Stichting stedenband Tilburg Same, Tanzania	Mevr. Marga Genemans en mevr. Marion Boons (voorzitter)
Stichting het Wereldpodium	Mevr. Marga van Zundert (hoofdredacteur) en Mevr. Tanja Davans (programmamanager)
Stichting Switch (fairtrade werkgroep)	Dhr. Rob van Mierlo (directeur) en mevr. Saskia Peeters (consulent)
Mundial Productions	Dhr. Jan Drissen (directeur)
Stichting Mukomeze	Mevr. Anne-Marie de Brouwer (voorzitter) en mevr. Eefje Volder (bestuurslid)
Stichting Support Benebnooma	Hans van Vugt
Theresia Lyceum	dhr. Tomas Oudejans (rector) en dhr. Corné Vorselaars (docent aardrijkskunde)
De Rooi Pannen	Dhr. Cos Bakker (adjunct directeur afdeling MBO Horeca)
Fontys Hogescholen	Dhr. Martin de Wolf (coördinator minor Development Issues)
Tilburg Universiteit	Mevr. Roos Hogenkamp (Hoofd International Office)
MVO-013	Mevr. Maartje van Pinxteren en dhr. Frank Pek
ELHO (winnaar MVO prijs 2013)	Mevr. Patty Willems (PR en CR manager)
Vekemans Metselwerken / Madecentre	Dhr. Harry Vekemans (directeur)
Bureau Internationale Samenwerking	Mevr. Martine Stoppelenburg (directeur)
En Act Us	Dhr. Joey Sardjoe (voorzitter) en mevr. Kubra Kara (bestuurslid)
Waterschap de Dommel	Dhr. Louis Bijlmakers (MT lid en verantwoordelijk voor internationaal beleid)
Brabant Water	Dhr. Tico Michels (programma manager internationale projecten)

Gesprekspartners Raadinformatiebijeenkomst maart 2015

Mevr. Lotte Geboers, oud leerlinge Theresialyceum, deelnemer Scholencompetitie georganiseerd door Stichting Switch

Dhr. Loeks van der Veen, directeur Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis, uitwisseling met Same, Tanzania

Dhr. Louis Bijlmakers, Directie Waterschap de Dommel, deelnemer programma Futuraqua in Matagalpa

Dhr. Kees de Jong – Sectormanager distributie, deelnemer programma Futuraqua in Matagalpa

Dhr. Jurjen de Waal - VNG International, coördinator Millenniumgemeente Campagne

Dhr. Cees Volwater – Gemeente Eindhoven, verantwoordelijk voor beleid Mondiale Bewustwording

BIJLAGE 2 – Indicatie van de verdeling van het beschikbare budget over de verschillende instrumenten

	2016	2017 en verder
Opvolger millenniumgemeente en ondersteuning lokaal bestuur		€ 15.000,-
Fairtrade werkgroep	*	€ 17.500,-
Shelter City of vergelijkbaar initiatief	€ 15.000,-**	€ 15.000,-
Overgangsregeling huidige subsidiepartners	€ 118.555,50	
• <i>Stedenband Tilburg Matagalpa</i>	€ 25.785,00	
• <i>Stedenband Tilburg Same, Tanzania</i>	€ 25.785,00	
• <i>Vereniging Tilburg Minamiashigara</i>	€ 10.314,00	
• <i>Stichting Switch</i>	€ 20.628,00	
• <i>Stichting het Wereldpodium</i>	€ 7.735,50	
• <i>Stichting PortAgora</i>	€ 18.049,50	
• <i>Mundial Foundation</i>	€ 10.258,50	
Projectenbudget (totaal subsidieregeling voor grote en kleine projecten en projecten voor en door jongeren)	€ 172.932,50	€ 258.988,-***
Werkbudget platformfunctie, commissies, ondersteuning, organisatie en representatie	€ 19.817,-	€ 19.817,-
Totaal	€ 326.305,-	€ 326.305,-

Genoemde bedragen zijn nominale bedragen, prijspeil 2015.

* De Fairtrade Werkgroep valt tot en met 2015 binnen de subsidieafspraken die zijn gemaakt met de Stichting Switch. Voor 2016 willen we dit – als onderdeel van de overgangsregelingen - continueren.

** De hoogte van het benodigde budget van de gemeente is mede afhankelijk van de inzet van partners uit de stad. Van de totale kosten van € 29.500,- (opvang mensenrechtenverdediger voor 3 maanden) wordt ongeveer € 10.600,- opgebracht door Justitia en Pax. We gaan ervan uit dat partners in de stad ook gaan bijdragen, het genoemde bedrag is een voorlopige bestemming. Mocht er geen geschikt initiatief op het gebied van vrede en veiligheid gevonden worden, dan komt dit bedrag ten goede aan de subsidieregeling.

*** In de subsidieregeling maken we een nadere onderverdeling van dit bedrag.